

beslagen en goeddunken der Provincien. Dese instructie was groot 45 articulen hier onnodig te verhalen en besloten den 24 Decembry 79. Doch was 't advies van den Prince van Orangien op 't behagen van de Generale Staten/dat de Finantie en Kamer bande Beden t'samen gezocht en geboegt souden worden in een Collegie / en dat daer toe by elk Land soude gepresenteert worden een persoon / of andersins by elke Provincie gendeemt worden twee/drie of vier personen/ om daer uit by de Hoofden en Land-raed eenen genomen te worden / om in 't boozsz Collegie te dienen en metten anderen in gelijke autoriteit te administreren de domeinen / beden / contributien geconsisqueerde en aengeslagen goeden / met andere inkomsten van de gemeine Landen.

En dat 't selve Collegie ook Register houden soude van alle bestellinge van volk van Oorloge / commissien en officien d'oorloge aengaende: item van de monsterrollen / en alle 't gene des van de boozsz bestellingen is dependerende / volgende d'instructie die hen daer opgegeven soude worden: werde ook raedsaem gebonden op 't behagen als vozen / datmen de Hoofden van de Finantie doe weseude / soude continueren in 't boozsz Collegie / en den selven ook plaetse geben in den boozszcheben Landraed / en dat op sulke pointten en conditien als men hen soude boozshouden.

't Boozsz Collegie soude staen onder ordonnantie van 't Hoofst of Hoofden/en Landraed boozsz/ en datse van de selve hare commissie souden ontfangen / en souden dien volgende toegang of audientie aen den boozsz Raed betonende / 't selve versoeken en mogen genteren/ sonder hen andersins de saken de boozsz Raed aengaende t'onderwinden. En souden nochtans dies niet-temin die van de boozsz Raed t'allen tijden access en toegang hebben tot 't boozsz Collegie van den Finantien en Beden. En souden die van de boozsz Collegie alle saken mogen verandert of gecontinueert worden by de Hoofden en Landraed in de vergaderinge van de Staten Generael en met advies.

Desgelijc werden aldaer gemaekt d'instructien van de Ontfangers van de generale middelen in elke Provincie: van de Commissarissen van de geconsisqueerde goederen der genre die de Spanglaerden en gemene vanden aenhangen: van de Commissarissen Generael in elke Provincie in 't seit van de collectatie van de generale middelen of contopen: van de Collecteurs en Controllours van den ontfank van de generale middelen of contopen / op d'inkomsten en erbarende hoopmanschappen/en van de Controllours van de pasboozzen: instructie booz de Heeren die gesonden souden worden aen de Keiserlijke Majestet tot justitie van de sake van dese Landen / tegens de zware belastinge en beschuldinge daer mede dese Landen in 't betrek van den Heeren Commissarissen van de Keiserlijke Majestet van Colen / buiten hare schuld werden overhellen / doch werde raedsaem gebonden de boozsz Commissarissen niet te senden / om meerder bitterheid te vermijden: item instructie op 't aennemem van den Hertog van Anjou / en verscheiden meer andere saken.

De Prince van Orangien verstaende dat de vergaderinge haest soude scheiden / ook van meninghe sijnde / selvs een reise te doen in Holland / daer de Staten van de selve Provincien hem lange toe versocht hadden / heeft booz henluider scheidinge en zijn betrek goed gebonden henluden op den 9 Januarij 1580. te doen dit nabolgende vertoog of dese remonstrantie / op datse hare principalen en meesters de nood van 'slands saken te beter souden mogen ondertrichten / om prompte remedie en opzede op alles te stellen. Dit vertoog of remonstrantie was luidende aldus:

MYne Heeren, Gemerkt wy menigmael so mondelinge als andersins schriftelyk verklaert en vertoon hebben (so uwe Registeren daer van volkomen getuigenisse mogen geven) in wat nood en benaetheid wy al te samen sijn geschapen te vallen, so verre by ulieden daer op promptelyk niet worde versien, wy ons souden mogen houden volkomelijc ontlafst, en gequeten in

onsen laste, devoir en officie, alwaert dat wy ulieden daer van egeen vorder verhael deden, ons versekert houdende dat gy-lieden en ook de gene die kennisse hebben van 't gene gepasseert is, sullen ons voor volkomelyk en getrouwelyk ontlafst houden in deser saken, voor so vele onsen eed is gelangende. Nochtans want wy bemerken dat wy noch niet so seer hebben gevordert de saken en versekertheid van den Lande, als wy wel begeert hadden, en dat by faute so wy meinen niet van ulieden myne Heeren, de welke volgende de limitatie van ulieden laste van uwer sijden, (mogelyk) so vele hebt gedaen als in u is geweest, maer overmits de fauten weseude in het beleid en ordre van de saken, en dat gylieden jegenwoordelyk sijt op ulieden vertrek na uwe Provincien, om te nemen een eindlyke en uitterlyke resolutie, om niet achterwegen te laten van 't gene wy achten dat soude mogen dienen totter gemeine sake, so hebben wy niet willen na laten al noch voor dese reise ons devoir te doen, ulieden wederom kortelyk voor ooggen houdende en representerende, 't gene wy so dikmael in 't lange hebben vertoogt en te verstaen gegeven, ten einde dat gylieden vertronende aen uwe Meesters den nood van den Lands saken, volgende dese onderrechtinge, en 't gene sy van ulieden breder sullen mogen verstaen, sy en gylieden met hun mocht verordineren en resolveren op 'een seker middel en ordre, dienende tot versekeringe van den gemeinen Lande, en tot nietdoeninge van den aenlagen van den vyand, weseude kloek en dapper in het aenvangen, en den welken egeen quaden wille gebreekt om ons te hinderen.

En voor d'eerste myne Heeren, terwylen wy also onseker en ongeresolveert blyven in onsen saken, is onmogelyk te kunnen ontgaen de bederffenisse en ruine: want al waert so dat wy alrede hadden volkomelyk geresolveert 't gene wy achten gehelyk te strecken ten dienste van den Lande, so souden wy noch genoeg te doen hebben tegen so vele sterke en ervaren vyanden Nu eest so dat van node is voor alle dingen te resolveren of op Pais of op Oorloge, welverstaende dat so wanneer wy spreken van peise, wy niet meinen te spreken in generale terminen, want wie soude ter wereld konnen of mogen wesen so groten vyand van sich selven, sijne huisvrouwe, sijne kinderen, of ommers, de welk veel meer is, van sijn eigen Vaderland, die niet en haekt met gansch herten na den pais, mits dewelke alleen by soude in ruste sijn leven mogen doorbrengen in sijn eigen huis, rustelyk genietende van 't gene God hem verleent heeft, en Gode dienen na sijnne consciencie. Maer wy verstaen te spreken van sulken vrede als ons gepresenteert en voorgedragen word, want wel te vergeefs disputeerten van den peise in 't generael, so men niet aensiet en bemerkt de particulierlyke circumstantien van 't gene gedreven is geweest in de tractaten en handelinge gedaen om totten selven peis te komen.

Wy willen alhier, myne Heeren, niet roeren ons egeen particulier, 't welk wy noit gesocht hebben in dese saken, maer alleenlyk de vorderinge van den Lande, hoe wel dat ons niet onbekent sijn de grote en onwaerachtige lasteringen, blamatien, en scheldingen op ons geworpen, niet alleenlyk by den vyanden, maer selve by den genen die hun houden, en seggen voor vrienden, waer op wy nochtans niet met allen achten, daer tegen stellende alleenlyk de waerachtige handelinge van onsen leven, de welk also wy toegeigent hebben ten dienste van den Lande en Gemeinte, hopen wy dat van God ons sal die gratie gedaen worden 't selve also te volbrengen totter dood toe, mits de welke wy den nakomelingen sullen volkomen getuigenisse doen van de gerechticheit en rechtveerdigheid van allen onsen handel en voornemen. Ulieden biddende myne Heeren wel te willen achten op 't gene wy ulieden sijn voorhoudende, u versekereude 't selve also gants nodelyk te wesen, dat sonder dien wy niet sien of meinen te wesen eenig middel het Land te salveren, de welk nochtans tot noch toe tegen so menigvuldige tegenspoeden en swarigheden, mits Gods hulpe, heeft altyd bewaert geweest.

En dunkt ons niet van node, myne Heeren, alhier lang

aen de
Gedepu-
teerde
van de
Staten
Gene-
rael den
9 Jan-
uarj 1580.

Onge-
seldert-
heid is
de be-
derffe
nisse van
't land.

De
Prince
werd
't onrecht
gelastert.

Prin-
ce van
Oran-
gie

(F. 176.)

Des-
selven
instructie
sijn niet
leden
van der
sake van
Kambr.

Remon-
strantie
in be-
weging
by
den
Prince
van Oran-
gie

lang te discouren op de artykelen van den peise aen u lieden gefonden, want also alle de Provincien hebben t'samen eendrachtelijk en gelijker hand sonder eenige swarigheid geoordeelt en geslegt, dat de selve niet mochten geaccepteert of aengenomen worden, als geensins dienlijk tot verfektheit of vordering van den Lande, so willen wy 't selve passeren, als houdende 't selve (so wy ook wel behoren te doen) voor volkomelijk besloten by mijne Heeren ulieden Meesters, waer tegen wy niet willen tegenwoordelijk eenigsins stryden of disputeren: maer moeten verklaren daer wy de selve haerlieder resolutie houden en bevinden loffelijk en dienstelijk totten Lande.

Wijde niet te willen aenne men by gemene resolutie der Staten.

En want nu so is, dat by rijpen rade en deliberatie niet is goed bevonden geweest u lieden te conformeren metten selven articulen, en ten anderen dat de articulen by u lieden gefonden sijn by den vyand verworpen geweest, so hebt gy lieden eenigsins te twijffelen (so ook 't selve alrede effectivelijk blijkt) of sy begeren uitterlyk u lieden te bespringen en te vervolgen met aller macht en geweld. Waerom mijne Heeren also men metten peise niet kan uitrichten, sal van node wesen den anderen weg te verkiesen, om metten wapenen hem te beschermen: waer op ook niet vele staet te seggen, als wesende een punct ons bedunkens, en so wy selve van u lieden allen verstaen hebben, daer op by u lieden jegenwoordelijk gene swarigheid gemaekt word.

Belachte van des wyde.

Maer nochtans is wonder hoe dattet gemeinlijk gebeurt, dat nademael wy alle gelijk geraden vinden den weg van wapenen te verkiesen om met de selve ons te verfekeren den vrydom van den Lande, onse goeden, eere, huisvrouwen en kinderen, en dat van node wesende in 't besonder en particulier te resolveren, wy ons selven verachten en bederven, met de quade raedslagen en articulen belangende de particuliere pointen, van 't gene wy nochtans in 't generael allegader bevonden hebben hoognodig te sijn, waer door alle den arbeid en moeite tot daer toe gedaen en genomen, komt te niete en te vergeefs met verderffnisse en ruine van den Lande en van ons selven.

Elk forcht sijn particulier/ daer het generael geid.

De principale en eerste faute is, dat noch gy lieden noch uwe Meesters niet hebt als noch gestelt of gemaekt eenige vergaderinge en collegie, emmers niet van Staten, d'welk soude macht hebben te resolveren op 't gene is streckende ten dienste van de Generaliteit: maer dat een yegelijk in sijne Provincie of stede particulier doet 't gene hem goed dunkt en belieft, en hem particulierlijk is rakende, sonder te considereren, dat latende dikwils in den nood voor sekeren tyd eenige Stad of particuliere Provincie, ten lesten de selve, ja ook de Generaliteit daer door is behouden.

D'welk is de oorfake datmen genoodfaekt is Oorloge te vocren, niet daer men soude willen of begeren, of den dienste van den Lande soude mogen vereischen, maer daer het den vyand goed dunkt en belieft, komende d'een reise bespringen dit quartier, en d'ander reise d'ander, also datmen hem van deser sijden gehouden is te volgen, al of hy ons moste voorfchryven en limiteren den tyd en plaetse van der oorloge, so dat wy also ondertussen altijd sijn bedwongen ons te defenderen, sonder emmermeer hem te derven sels aenvangen, mits dien datmen t'elker reise qualijk kan bekomen en by den anderen krijgen iet meer dan de macht van eender Provincie, de welke egeensins kan wederstaen de kracht van den vyand, die hy kan lichtelyk versamelen terwylen onse macht en sterkte is verscheiden in diverse plaetsen.

Welk inconvenient is toekomende uit sake en redenen hier boven verhaelt, als te weten, dat by u lieden niet is gestelt geweest een lichaem of overste versameling, den welken de particuliere souden subject en onderdanig sijn d'welk soude mogen remedieren op alle voorvallende periculen, de welke, somwijlen in sommige plaetsen groot en veel, terwijlen in andere plaetsen egene sijn, 't selve toekomende door de voorseide particulariteiten, in sulker manieren dat in plaetse daer eenige van de Provincien overvallen sijnde, van ons begeren (hoewel dikwils te vergeefs) ontset en bystant,

d'andere van het perijkel verlost wesende, begeren van den Krijgsvolk ontlafte te wesen, of 't selve gehelijk gecasseert te wesen, of ten laste van de anderen Provincien andersins genoeg beswaert wesende, geleept te worden, en so gering sy dan wederom vernemen eenige apparentie van den vyand: begeren terstont gecoureeert en bygestaen te worden, als of ons mogelijk ware sonder de soldaten te onderhouden, de selve des nodig wesende, en t'onser belieste met eenen voet-stoot uit der aerden te doen springen.

Uwe E. mach genoeg bekent sijn hoe dikwils wy ulieden hebben voor gehouden so wel in 't generael als elker Provincien particulier, datmen gereet en in dienste behoorde te houden sekerer Compagnien te peerde en te voet, het sy tot defensie of om den vyand ter gelegender tijd op te lopen, de welke men lichtelyk binnen korten tijde soude hebben kunnen versamelen en in ordre brengen, en so verre wy hadden so vele kunnen doen dat wy eenige Provincie hadde kunnen raden t'aenveerden sekerer 's of 6 Compagnien Duitse peerden, sonder twyffel men soude al nu niet wesen in den tegenwoordigen nood van den quartiere van Tournes en West-Vlaenderen.

So wy van gelijken ook het voorleden jaer, wel sekerlijk onderricht wesende dat de vyand veel krijgsvolk lichte en gereedschap maekte om ons te bespringen, wy tot diverse reisen versocht hebben dat ordre mocht gestelt wesen om het krijgsvolk in dienst te mogen houden, of andersins voor sekeren tijde ophouden, besiede op wat plaetse de vyand wilde aenvangen, om alsdan sijn Leger te hebben mogen lichten of sijne macht te doen scheiden. Maer heeft in onser macht niet geweest u lieden het selve te persuaderen, d'welk heeft veroorsaekt het verlies der stede van Maestricht, die men hadde mogen ontsetten so men noch volk en eenige middelen gehad hadde.

Opstact van het verlies van Maestricht.

Maer is wel onmogelijk eenige versameling van Krijgsvolk of Leger te maken, en op te richten, so by faute van Overigheid die by uwe E. geordonneert soude sijn om den selven Leger verscheiden wesende, te doen versamelen, als noch door gebrek van middelen, so een yegelijk so geringe de vyand uit hare Provincien is vertrocken terstond van de onderhoudinge van den krijgsvolke wil ontlafte sijn, en des niet te min worden de steden, de welke met luttel garnisoens konsten bewaert worden, so verre het Leger die den vyand soude mogen ophouden koste gemaekt worden, gehelijk uitgesteert en bedorven door het groot en excessief garnisoen, d'welk men van daer niet kan getreken dan met groot perijkel van de plaetsen te verliezen, de welke genen anderen Leger meer tot hare bescherminge of verfektheit hebben, d'welk is een seer grote faute, gemerkt den voorseiden Leger en Arme, dienende om te wederstaen den vyand, soude met eenen ook wesen tot bewaringe van den steden, en souden meestendeel kunnen onthouden worden op vyands Land, in plaetse daer ons eigen Land word gansch opgegeten, geplunderd en bedorven. Op alle 't welk soude kunnen versien en geremedieert worden, indien by u lieden verkofen en geordineert werde eenen opperaed, de welke met autoriteit over het Krijgsvolk mochte bevelen en dispenser.

Vele en diverse wesende wel goede lieden met eeren, maer hun weinig verstaende op den grond en fundament van de saken en affaeren, bevinden wel vreemt so vele ongevallen die dagelyx toekomen, als dat Steden of gehele Provincien worden verloren of revolteeren, de brandschatingen en aflopingen van den vyanden platten Lande, dat vele particuliere onder ons, ons verlatende, ander partye sijn soekende, dat andere hun dagelijks verkouwende en vertragende, de saken niet meer met sulke vierigheid en affectie behertigt worden als sy in het beginsel beneerstigt werde: maer dat de selve meer en meer sijn verslappende, gelijk een krank lichaem d'welk is uitdrogende, en alle dese inconveniënten mijne Heeren procederen uit het binnenste van onsen lichaem: maer als wy considereren 't gene ons van buiten is toekomende, so bevinden wy dat niet een Mo-

Wete berlaten ons en hallen over/ en d'effecten het.

Monarch, Conink of Prince of eenige vrede ons is toegedaen of onse vriendschap of verbond is soekende, of ook dat yemand van de sijde van den vyand hem komt begeven aen onse sijde, alle 't welk men dagelijc is siende, en dat so boven gefeght is, met grote verwonderinge, sonder te weten wien te wijten, maer 't selve dikwils ten laste leggende van den genen die daer in minst kunnen beschuldigt worden.

Maer de waerachtige oorfsake van al dit achterdeel en quaed, is onse quade resolutie: wel is waer datmen dikmael genoeg vergadert en lang genoeg raedslaet, maer ter contrarien sietmen datmen so negliger is in 't volmen diligent is in 't lange delibereren. En is daerom nochtans niet te twijffelen mijne Heeren, of daer sijn noch wel veel vrome en goede lieden en inwoonders van desen Lande, dan 't is metten selven gelijk met het vyer dat voor een wijle gestopt is, d'welk ontdekt wesende, hem lichtelijc verheft in een vlamme, so ook ter contrarien, somen 't selve van sich selfs laet consumieren wel geringe verdwijnt is.

Ten anderen is uwe E. niet onbekent dat de vyand ook wel heeft groter incommoditeiten dan de onse en sijn: als te weten gebrek van geld, van pouders, en alidhande munitie, tweedrachten, oproerigheid, en factien, menige lieden en Provincien die walgen en niet langer kunnen verdragen de insolentie en ongeschiktheid van den Krijgsvolke, niet anders soekende dan tegen hun op te staan: met alle 't welke men soude mogten grotelijc sijn profijt doen en dede onser allen eigen schuld en faute, waer mede wy ons allen en ook den onsen brengen in so groot quaed en ongeval, en dat door traegheid en quade resolutie, want also 't natuerlijc is dat een yegelijc is soekende sijne meeste verfekertheid, die welke men bevindt meer gefondeert te sijn op dese raed van volk van kleinen getale, wesende van goede resolutie, dan op groot getal en macht, wesende qualijk geresolveert: so men ook besonderlijc siet dat gehele Steden en Provincien by hunne Bondgenooten dikwils, ja natielijc na dat van de leste Unie om een kleine sake worden verlaten, so hebben zy ook redent hun te beduchten dat in meederen nood zy geen groot onderstand souden hebben, so dat zy liever hebben te vertkiefen de beste en meest geresolveerde partye.

't Gene ons meest we doet en mishaget is, dat mijne Heeren u lieden meesters hebben middel en machte op allen desen te remedieren, en nochtans 't selve laten te doen. En seker so verre zy hun ons een reise resolveerden, en te velde leverden eenigo treffelijc macht, men soude wel geringe vernemen het gemoed van vele verandert te sijn, en sien die van onser sijden verblijd en verquikt, al of zy van der gevarkenisse verlost waren, en ter contrarien den Vyand verbaest en verslagen; vele oproerten en 't wedracht onder hun ja vele die hun nu niet en verweerdigen van ons te horen spreken, souden met aller goedwilligheid tot onswaers onse vriendschap soeken en begeren.

Sonder datmen om 't gene geleden en gepasseert is, behoort verslagen te wesen, maar behoort 't selve ons meer te dienen tot verfekertheid: want indisch wy meer door gebrek van 't onse affairen ordre gestelt te hebben, dan door de kloekheid of macht van den Vyand. hebben gekrenkt en beschadigt geweest, so sullen wy ook ter contrarien doende ons goede en behoorlijc aensichtigheid wel korelinge en 't eender seise vernemen een grote veranderinge, tot achterdeel van den Vyand; en 't onsen groten voordeele. Ook staet ons niet so seer te verwonderen van ons verlies als wel dat 't selve noch niet heeft meester geweest. En is voortwaer wel groot wonder, mijne Heeren, dat na so groten desordre (durende het welke wy nochtans niet hebben nagelaten u lieden ernstelijc te vermanen) de Vyand met sijn so grote heitkracht ons noch geen meerder verlies heeft aengedaen dan van eender Stad, d'welk ook noch sonder de quade resolutie niet soude gebeurt of toegelaten sijn: maer hoe wel wy tot noch toe te koste gelegd en geinployeert hebben tot verfekertheid van den Lande alle ons credit, verband en mild-

delen sonder daer in gesecondeert of bygestaen te hebben geweest, so 't wel behoort, en van node hadde geweest, so kunnen wy nochtans niet na laten u lieden opentlijc en in der waerheid te verklaren en voor te houden, dat so verre by u lieden niet worde in alle diligentie en promptelijc ordre gestelt, desen toekomen somer anders niet staet te verwachten dan het verlies van vele plaetsen. Sullen uwe E. daerom wel ernstelijc vermaent sijn dat genen tijd willen verliefen in 't delibereren, maer u lieden spoedigt in aller diligentie te resolveren en te werk te leggen 't gene so lange is gedisputeert geworden, belangende de contributie van de penningen en lichten van Krijgsvolk totten Le-ger.

De faute is ook niet minder mijne Heere belangende het stuk van den Finantien, mits dat een yegelijc Provincie hare penningen handelt en administreert op zijn schoonste, en na sijn eigen beliefte en goed dinken, also gemeinlijc gebeurt dat meest beherrigt word 't gene yemanden in 't particulier en op 't naest is rakende, sonder aenschou te nemen op het publijc. Ook dat dikwils nodiger ware de penningen elders te employeren dan daer dikmael die verstrekt worden. Daerenboven (so eenen yegelijc kennelijc is) gebeurt ook mits de voorseide particulariteit, dat de sommige te seer ongelijcelijc in haren Provincien lichten de generale middelen, 't zy om by dien middel alle de neringe aen hun te trecken tot prejudicie van hare Bondgenooten, het welk niet kan veroorsaken dan alle tweedracht, of ook door negligentie of quade affectie die zy de vordering van den Landen sijn toedragende.

Op alle 't welk ons bedunkens uwe E. souden lichtelijc kunnen ordre stellen en remedieren, mits volherdende in den goeden wille en gunste die gy lieden aen de gemeinen saken altijd hebt bewesen, nakomende 't gene wy mits desen sijn radende, namentlijc dat gy lieden verkieft en selt sekere personen by ulieden te noemen, om te disponeren en handelen op alle voorvallende goodfaken, met verfekertheid en belofte effectuele van den genen die also daer toe gecommitteert en verkozen sullen wesen; in alles te obedieren en onderdanig te wesen. Op dat niet van node zy so dikmael te horen het ordinaris antwoorde en excusatie; die gehelijc verachtter en breekt alle goede raedslagen en deliberatie; wy hebben genen last van onse meesters. Niet dat wy souden raedlaem bevinden, dat den voorseiden Gedeputeerden sulken macht soude gegeven worden; dat sy 't hunne behagen en wille souden nieuwe collectatien en Imposten mogen op stellen, of dat zy souden macht hebben van alle saken na hunnen eigen goeddunken en geliefte te disponeren, maer om te stellen behoorlijc ordre op het innen en de verplichtinge van de generale middelen die geaccordeert souden sijn, of sulke als gy lieden selve soude bevinden notelijc om geaccordeert te worden, en de selve ten profijtlijcste en behoorlijcste te doen verstrecken, het Krijgsvolk by den anderen te doen brengen, en de selve wederom des nood wesende in Garnison te verdeilen en ordineren, en andersins voorts te verstaen op alle politijc saken; ten dienste en vordering van den Lande.

Noch isker een ander punct, wesende van niet minder gewichte, op d' welk ook onder 't goetdunken van uwe E. ons wel nootlijc denkt dat behoort versien te wordet. Als te weten: dat tegenwoordelijc vele Capiteinen, Officieren en andere Soldaten in dienst wese, nemen oorfsake onder 't dekfel van den eed by haer-lieden den Konink gedaen, te komen en iet uir te richten tegen en ten achterdele vanden lande, daer door andere slechte verblindende, die meinen sulx also te behoren, en daerom sijn in vrede en sorge, sonder hun eenigfins te kunnen resolveren, sorgende 't eeniger tijd wederom te vallen in handen van den genen die eertijds onder de autoriteit van den Konink tyrannijc gedomineert hebben.

Waerom soude wel grotelijc van node wesen om een yder behoorlijc te doen resolveren en te benemen alle occasien van onnotelijc achterdenken, te achten op de forme van den eed die men voortaan sal willen voor-

Fonte in de Finantien.

(E. 1) 155

voorhouden of andersins gebruiken in alle mandamenten, ordonnantien, placcaten, commissien van Officieren en andere der Hoogheid aengaende, so om den Vyanden te laten blijken, datmen voortaan niet verstaet meer getyranniseert te worden, als den inwoonderen, datmen sich niet wil wederom onderworpen alfulke onredelijke en onrechtveerdige Officiers, geweest hebbende Vyanden van den Lande.

Geen personen van qualiteit om te gedenken.

Ten derden also door het vertreck van 't meeffendeel van de Edelen en Heeren van den Lande na den Vyand, tot onsen seer groten leedwesen, men niet is genoegsaem versien van personen van qualiteit om te commanderen en bevelen in generale lasten, so wel noodlyk is. En ten anderen also mits de quade erkentnisse gedaen den personen van qualiteit eertyds dienste gedaen hebbende, de selve sijn vertrocken, soude ons wel gansch noodlyk bedunken te versinnen en te peisen wat Overste men soude willen stellen, eenfamentlyk te besorgen dat den selven goede versekertheit van hun tractement gedaen worde, om de selve te meer te verwecken ten dienste van den Lande.

Datmen een leger moet hebben van 4000 paerden en 12000 voetvolk noch 2200 pioniers en geschut.

En ten lesten so wy noch ulieden dikwils gesegt en voorgehouden hebben, sijn wy niet hoe dat eenigfins mogelyk sal sijn den vyand te wederstaen, het Land en Steden te beschermen, en den genen die ons onse liberteit soeken te benemen, te doen komen en verstaen tot redelykheid, het en sy datmen hebbe eenen leger en heirkraft van ten minsten 4000 peerden en 12000 voetvolk, en noch 1200 pioniers, eenfamentlyk de Artillerie en oprustingedaer toe noodlyk, boyen noch het krijgsvolk dat in garnisoen sal wesen.

Daer-en-boven sal ook van node wesen te verklaren aen de Oversten, Hoofden en Capiteinen wat middel men heeft om hen-luiden te betalen, want also hier voormaels door gebrek van ordre men niet heeft eenige betalinge konnen doen aen yemanden vanden krijgsvolke, 't sy te voet of te peerde, is te beduchten dat goede en eerbare soldaten hun niet sullen willen geven in dienste, aengesien her mager tractement en vernoeginge diemen hun gedaen heeft, het sy sy goede verkeerlinge hebben van hunne betalinge, also datmen qualyk sal kunnen hebben dan sommige nieuwe en qualyk ervaren soldaten, maer komende om den kost te vinden met bederf van den Lande, dan door goede genegentheid of om dienst te doen en eer of pryste behalen.

En alsomen apparentelyk of gevoegelyk niet sal kunnen andere peerden bekomen, dan van der Duitser natiën, soude wel van node wesen in tyds te handelen metten Oversten diemen in dienste soude mogen hebben, en daer en boven ook aengaende de vernoeginge van hunne voorgaende diensten, en eenfamentlyk met eenige van andere natiën, van den welken wy eenige diensten souden mogen verwachten.

Besluit.

Mijn Heeren, wy willen uwe E. wel ernstelyk gebeden hebben dat u gelieve dese voorgaende poincten wel en ryfelyk te aenmerken, en considereren, en de selve als gehelyk en gansch noodlyk ernstelyk te vertonen aen uwe Provincien en Steden, voor oog en in gedachtenisse houdende 't gene wy tot méer reisen u hebben genoeg vertoont, en gy-lieden selve in nood wesende hebt bevonden, als namentlyk dat een yegelyk hem overvallen en in den nood vindende, tot ons hun toevlucht hebben, al of wy alle saken in onsen macht hadden, hoe wel wy door oorsake van 't gene voorleid is, tot onse seer groot leedwesen vele sien in nood en ellende, dewelk soude kunnen geremedieert worden, so verre by ulieden waer geordonneert en gestelt eenen Raed van luiden met eeren en verstand, en gemaect een leger, niet sulken die metter haest soude oppgericht worden, maer van goede soldaten en ervaren krijgsluiden, dewelke hun tsamen houdende, souden den vyand mogen doen vresen, het Land beschermen en verkeeren, en de Steden ontlasten en bevryen van alle overlasten en beswaernissen.

U lieden wel seer biddende, myne Heeren, te willen geloven en peinsen, dat 't gene wy u jegenwoorde-lyk sijn voorhoudende, geen simpel discours is, maer een ernstelyke en uitterlyke waerichouwinge van saken,

op de welke so by u lieden niet terstond en niet allervlyt en worde geremedieert, sullen mogen verseker- wesen (so gylieden ook 't selve jegenwoorde-lyk moget merken) dat seer kortelyk en sonder lang sal volgen een gehele bederf en ruine van den Lande, sonder dat yemand soude mogen peinsen dat den eenen het quaed of misval niet so na raekt als den anderen; want so verre niet tydelyk ordre gestelt en versien worde, sal hem 't selve als een vier over al verbreiden. En al waer het al schoon des niet, so sijn wy nochtans alle gelyk van officie, van eeds, verbonds en vereenigheids wegen verbonden en bedwongen, dat, achterstellende alle particulire en eigen affairen, wy verstaen en ons begeven tot het gene generalyk den Lande is aengaende. Al dewelk wy ulieden in dese solemnele vergaderingen wel hebben willen vertonen, op dat so verre eenig quaed, achterdeel of ongeval daer van kome, ons 't selve niet en worde opgelegd of geweten. Maer indien myne Heeren ulieden Meesters hun willen sekerlyk en ten besten resolveren, verhop en wy vastelyk dat de vyand egene occasie hebben sal sich te beroemen ons te hebben willen benemen, en onder de voeten treden onse privilegien, en over onste tyranniseren, des niettemin bidden wy ulieden te willen u versekerd houden, dat met Gods hulpe wy hebben voor ons genomen met ulieden te leven en sterven, so wy ook 't selve bevinden te behoren, so wel tot beschermenisse en versekertheit van den Lande, van onse huisvrouwen, kinderen en goeden, als principalyk en insonderheid dat Godes eert sulx ons is gebiedende en vereisende.

De Prince wil met de ingesetenen van den Lande leven en sterven.

Er de Gedeputeerde scheidten / so worde by hen-luiden geconcipieert sekerre grote instructie by maniere van Memorjael / om den Heeren Gedeputeerden van de Provincien mede te geven / om hen te begeven neffens haren Principalen en Collegien / om de selve doot te dragen 't gene in dese leste vergaderinge van de Generale Staten binnen de stad van Antwerpen tot handhoudinge van de gemene sake / met advijs van den Eertshertog en Prince van Orangien / noodwendig geraemt was / en daer op te beruwerden en wederom in te brengen goede en hoete resolutie. In welke instructie ten dele verbat was / 't gene hier na volgt / en wy nodig geacht hebben hier te stellen / tot onder-richtinge van de gelegentheid der geunteerde Landen in desen tijde.

Instructie den Gedeputeerden van de Generale Staten mede te geven om hare principalen te brengen om wederom in te brengen goede en hoete resolutie.

Also souden sy onder andere hare meesters en principalen aendienen / wat na het afflaen van den briede / was veraedflaegt opte middelen van d'onderhoud der Oorloge / en openinge te doen van 't onderwijs en vermaninge die hen-luiden was gedaen by den Eertshertog en Prince van Orangien / so mondelinge als by uitspraak van den Raedsheer Alberto Leonito / met aendringinge van de poincten en oorsaken van 't verloop en onordeninge van allen saken / waer uit de verderffelykhe van eenen pegeeliken en ondergank des Vaderlands ontwijffelijc was te verwachten / so daer in niet met ernst en oprechtte meninge werde voorszien / al 't selve oock schriftelijc aendienende / gelijc de principaelste gebraken by den Prince van Orangien hen-luiden klaerlijc aengetekent en verbat waren / en hier bozen genoegsaem sijn verhaelt.

Mits welke de generale vergaderinge getreden sijn de in communicatie / so op 't sijn van de regeringe van den Lande / als van oorloge / niet des daer aen bleef / en ober sulx verbatende al 't gene in de vergaderinge binnen Antwerpen in April 1579. by sijn Hoogheid en Hoogheijde Benade was voorgekent / en 't sedere van wegen den voorszeyden Prince tot Utrecht door den Heere van Sint Widoonde en van Stralen aengedient was geweest / mitsgaders 't gene by de voorszeyden Heere Prince van Orangien binnen der stad van Gent daer op voorszeyde en wijder geraemt mocht sijn.

Wat sy daerom na verscheiden deliberatien / by onderrichtinge van den Prince goed gebonden hadden eenige onder hen-luiden te committeren / de welke op te voornemijste en gewichtigste poincten / so der rege-